

GKI Gazdaságkutató Zrt.: Több verseny és több képesség szükségeltetik

KARSAI GÁBOR

Tavaly a magyar gazdasági növekedés erőteljesen lassult az előző két évhez képest, főleg az EU-források visszaesése, emiatt a beruházások zuhanása nyomán. A GDP pontosan a GKI által prognosztizált 2 százalékkal, a kormány által jelzett 2,5 és a Magyar Nemzeti Bank szerinti 2,8 százaléknál lassabban fejlődött. A nemzetközi összehasonlításra alkalmas adatok szerint az év egészében a bővülés üteme (1,8 százalék) azonos volt az Európai Unió átlagával, a régióban csak Észt- és Lettországot múlta felül. A beruházások az EU 2 százalék közeli átlagos bővülésével szemben 15 százalékkal zuhantak, a lakosság fogyasztása viszont az EU 2,7 százalék körüli átlagánál sokkal gyorsabban, 4,2 százalékkal bővült. Egyedül a fogyasztás húzta a gazdaságot. A magyar gazdasági növekedés ideit – mindenekelőtt az EU-támogatások növekedésének köszönhető – gyorsulásában teljes az egyetértés; a GKI – elsősorban a korábban gondoltnál is jóval gyengébb tavalyi beruházási teljesítmény bázishatása miatt – 3-ról 3,2 százalékra emelte 2017. évi GDP-prognózisát. Ez félúton van az IMF 3 százalékos és az EU 3,5 százalékos előrejelzése között, alacsonyabb a kormány 4,1 százalékos várakozásánál. Az infláció gyorsul, a külső és belső egyensúly kissé romlik, de kedvező marad. A hosszabb távú fejlődést meghatározó fő tényezőkben (az intézmények működésében, a szabályozás egyediségében és a piaci megoldások háttérbe szorításában, a valós szerkezeti reformok elkezdésében) nem várható érdemi javulás. A kommunikációban a versenyképesség egyre gyakrabban jelenik meg, de ehhez két dolog kellene: több verseny és több képesség.

A világgazdaság növekedési üteme 2017-ben kissé gyorsul, elsősorban a felzárkózó országok, azon belül is a nyers- és fűtőanyag-termelők (Oroszország, Brazília és a közel-keleti kőolajtermelők), valamint az USA némi dinamizálódása nyomán. Ugyanakkor a II. világháború után kialakult világgazdasági rendet, a globalizációs folyamatot nagy veszélyek fenyegetik. Donald Trump izolacionista és

---

* A cikk a GKI Gazdaságkutató Zrt. egész kollektívája által készített, idei első negyedéves előrejelzése alapján készült. Lezárva: 2017. március 23.

<https://doi.org/10.47630/KULG.2017.61.3-4.4>

Karsai Gábor, a GKI Gazdaságkutató Zrt. vezérigazgató-helyettese.
E-mail: karsai.gabor@gki.hu

protekcionista elképzeléseinek megvalósulása átrendezheti a világ erőközpontjainak kapcsolatát, visszafoghatja a világkereskedelem korábban várt gyorsuló bővülését. Az EU jövőjét a brexit időzítése és módja, néhány fontos tagállamában sorra kerülő választás, valamint a görög és az olasz pénzügyi-gazdasági helyzet befolyásolja jelentősen. Emellett a világgazdaság kegyelmi állapota – a Magyarországnak rendkívül előnyös, alacsony kamatlábakkal és energiaárakkal jellemezhető időszak – lassan véget ér.

Az *EU konjunktúraindex*e februárban a 2016 végénél valamivel magasabb volt. A *GKI konjunktúraindex*e mintegy három éve viszonylag szűk sávban ingadozik, márciusban ennek tetején volt. Az építőipari bizalmi index tizenkilenc, a fogyasztói tizenegy éves csúcsára került.

A magyar gazdaságpolitikában egyidejűleg van jelen a folyamatosság – ezen belül az EU-forrásokra is támaszkodó belső és külső egyensúly – megőrzése, valamint a jelenlegi helyzet fenntarthatatlanságának – így az alacsony bérre alapozott növekedés kifulladásának, a versenyképesség romlásának, az EU-forrásoktól való túlzott függésnek – a felismerése. A populista erők tavaly világszerte tapasztalható előretörésében a kormány eddigi politikájának, az EU elleni „szabadságharcának” igazolását látta. Ezt a folyamatot azonban a holland választások megtörték, és hasonló eredmény valószínűsíthető a francia és a német választások után is. 2017 aligha lesz az „európai lázadás éve”. Az EU-n belül felerősödött azoknak a hangja, akik az integráció – legalább szűkebb körben történő – megerősítését óhajtják, és a feszültségeket alkalmazkodás útján kezelnék. Ez az egyének (munkavállalók), az egyes országok, valamint az EU egésze versenyképességének javítását igényli. Az exportorientált magyar gazdaság számára a bezárkózás, az EU belső, döntéshozó magjából való kiszorulás stratégiai hiba, a nemzeti mozgástér esetleges szélesedése ellenére is.

A *lakosság fogyasztása* a 2016. évi 4,5 százalékos növekedéssel elérte a tíz évvel korábbi. 2017-ben immár ötödik éve tart a fogyasztás bővülésének gyorsulása. A reálbér és a reáljövedelem növekedése 2017-ben kissé lassul ugyan, a fogyasztás dinamikája azonban az áthúzó hatások, a nettó hitelfelvétel lassú megindulása, valamint a vásárlási hajlandóság erősödése következtében 5 százalék körülire gyorsulhat. A költségvetési szférában élénkülő béremelés, a minimálbér megugrása, a bértorlódás elkerülése végett a bérfejlesztés kikényszerítése más fizetési kategóriákban is nyilvánvalóan a *választási gazdaságpolitika* része. Ugyanakkor államháztartási szempontból „takarékos” megoldás, mivel a béremelések adóterhe

ellentételezni tudja az adócsökkentések hatását. Mivel azonban ingyen ebéd nincs, ennek ára a vállalkozások (főleg a kicsik) versenyképességének romlása.

Az *állóeszköz-felhalmozás* 2016-ban az EU-transzferek visszaesése miatt 15,5 százalékkal csökkent. Idén az újrainduló EU beruházási ciklus hatására legalább 8 százalékos bővülés várható. A beruházási ráta a 2014–2015. évi 21,7 százalékról 2016-ban 17,8 százalékra zuhant, majd 2017-ben 18,5 százalékra emelkedik, ami egy közepes fejlettségű ország esetében alacsony. A 2014-ben indult új EU-költségvetési periódus pályázatait még az idén meghirdetik, a fő cél azonban továbbra is a *gyors pénzköltés*. Bár a pályázóknak 3950 milliárd forint összegű támogatást ítélt meg, a 2014–2020-as ciklus forrásaiból azonban eddig csak 1735 milliárd forint elköltése történt meg. Ráadásul – mivel a nagy projekteket előrevették, hogy a számláló „pörögjön” – a kifizetések jelentős része előleg, e területeken pedig még nem kezdődött meg az érdemi tevékenység.

Az *ipari termelés* két kedvező év után 2016-ban még 1 százalékkal sem bővült, ez elmaradt az EU 1,5 százalék közeli átlagától. Az idei kilátások is elsősorban az autóipartól függnék. A termelés 2017-re várható, 3,5 százalékos növekedését az Apolló gumiabroncsgyár belépése segíti. Az *építőipar* a tavalyi közel 19 százalékos visszaesés után az idén erőteljes növekedésre vált, a bővülő uniós kifizetések és a lakásépítés emelkedése alapján idén akár 15 százalékos bővülés is elérhető (a szint még így is a 2015-ös alatt marad). A 2016. évi 10 ezer után idén 14-16 ezer lakás átadása várható. A *mezőgazdasági GDP* a tavalyi közel 17 százalékos emelkedés után 2017-ben átlagos időjárás esetén várhatóan kissé (5 százalékkal) alacsonyabb lehet, mivel az alkalmazott agrotechnika miatt a teljesítmény továbbra is erősen függ az időjárási viszonyoktól, s így igen ingadozó. Az agráriumban 2010 óta négy évben volt két számjegyű növekedés és két évben két számjegyű (több mint 20 százalékos) visszaesés, s mindössze egyszer 5 százalék körüli változás. A *szolgáltatási GDP* 2017-ben körülbelül 3,3 százalékkal, a nemzetgazdasági átlagnál és az előző évinél is kissé dinamikusabban bővül. Növekedés döntően az üzleti szolgáltatásoknál várható, amelyek közül 2017-ben leggyorsabban a kereskedelem-turizmus és a telekom ágazat növekszik, de a tavaly egyedül visszaeső pénzügyi ágazat is bővülni fog.

Az áruk és szolgáltatások kivitele 2016-ban szinte a behozattal azonos ütemben emelkedett, de ezen belül az árukivitel kissé elmaradt a behozattal, míg a szolgáltatásexport 4 százalékponttal meghaladta azt. Az exporttöbblet mintegy 0,6 százalékponttal járult hozzá a tavalyi 2 százalékos GDP-növekedéshez. A külkereskedelmi forgalom volumenének növekedési üteme 2017-ben kissé gyorsul, az export kevésbé (5,3-ról 6 százalékra), az import erőteljesebben (6-ról 7,5 százalékra). Az

import javára kinyíló olló magyarázata az, hogy a belföldi felhasználás gyorsul, a magyar exportképességben viszont nem várható javulás. Idén a belföldi kereslet növekedése következtében az áruforgalmi aktívum 9,9 milliárd euróról 9,3 milliárdra csökken, míg a szolgáltatásoké kissé tovább emelkedhet.

A *foglalkoztatás* javul, a munkanélküliség csökken, a cégek foglalkoztatási hajlandósága kedvező. Sok helyen munkaerőhiány tapasztalható, a lakosság munkanélküliségtől való félelme csaknem húsz éve nem volt ilyen alacsony. A statisztika azonban e kedvező tendenciáknál is sokkal látványosabb javulást mutat a külföldi munkavállalás és a közmunka terjedése, valamint módszertani változtatások következtében. A munkaerő-kereslet 2017-ben a gazdasági növekedés gyorsulása ellenére az előző évinél kevésbé, 1,5-2 százalékkal növekedhet. A versenyszféra létszámfelvevő képessége továbbra is bővül, bár dinamikája 3 százalék körülire lassul, a költségvetési szektorban dolgozók száma pedig a közmunkások versenyszektorba irányítása, valamint a dolgozók egy részének kiszervezése miatt csökkenhet is. Miközben a képzetlen és gyenge munkakultúrájú emberek számára kevés a piaci munkaalkalom, mind több szakmában munkaerőhiány tapasztalható. Tavaly a munkanélküliségi ráta éves szinten 1,7 százalékponttal 5,1 százalékra csökkent, az év végi arány 4,5 százalék volt, a harmadik legjobb az EU-ban. Ha azonban a közmunkások kétharmadát is munkanélkülinek tekintenénk, a ráta 8,1 százalék lenne, nem sokkal kedvezőbb az EU 8,5 százalék körüli átlagánál. Várhatóan 2017-ben is *fennmarad a munkanélküliség statisztikai leztorításának erőszakos tendenciája*. (Az 50 százalékos mértéknél alacsonyabb arányban egészségkárosodott, gyakorlatilag elhelyezhetetlen személyeket törlik a munkaügyi nyilvántartásból.) A kimutatott munkanélküliségi ráta 2017-ben 4,2 százalék körüli lehet.

A *vállalati hitelállomány* tavaly már emelkedett, a lakossági még csökkent. A banki hitelfortfóliók minősége – jelentős részben a nem teljesítő hitelek eladása következtében – jelentősen javult. A céltartalékok felszabadítása nagymértékben hozzájárult, hogy a banki nyereség tízéves csúcsra került. Idén már a *lakosság hitelállománya* is emelkedni fog, főleg a lakáshitelezés fellendülése következtében. A pénzügyi szektor GDP-termelése a tavalyi 1 százalékos visszaesés után 2 százalékkal emelkedik.

Az *államháztartási hiány* idén már hatodik éve lesz 3 százalék alatt, az államadósság pedig csökkenő pályán. Mindennek árnyoldala a növekedésellenes adószervezet, a nagy állami elosztási rendszerek leromlása, a költségvetési politika átláthatatlansága, a magánnyugdíjpénztári vagyoni államosítása. Az egyensúly javulásában jelentős szerepe volt az EU-támogatásoknak (egyes kiadások megtakarításával, más-

felől a többletaktivitásból adódó adóbevételekkel), újabban pedig a növekedési adó-hitelnek. Bár a választások előtt számos területen további költekezés, s ezzel a deficit emelkedése várható, a hiány 3 százalék alatt marad (2,5 százalék körül lesz), a GDP-arányos államadósság pedig 0,5-1 százalékponttal, 72,8 százalék körülire csökken.

A *fogyasztói árak* a 2016. évi átlagosan 0,4 százalék után 2017 januárjában már 2,3, februárjában pedig 2,9 százalékkal emelkedtek, az utóbbi immár az inflációs célsávban található dinamikát jelent. Az elmúlt hónapokban az infláció a világpiaci energiaárak növekedése miatt az EU-ban is felpörgött, amihez Magyarországon még hozzájárul a lakosság gyors jövedelememelkedésének költség- és keresleti oldalról egyaránt megnyilvánuló inflációs hatása. Idén a világpiaci energiaárak éves átlagban csak szerény növekedése esetén is legalább 2,5 százalékos áremelkedés valószínű. Az alapkamat 2017 során várhatóan nem változik, így a Fed kamatemeléseinek hatása a forint gyengülését, a tavalyi átlagosan 311,5 forint/euro árfolyam 315-re emelkedését okozhatja.

A *folyó fizetési és tőkemérleg* 2009 és 2015 között szinte folyamatosan növekvő többletet mutatott, ami 2015-ben elérte a 8,7 milliárd eurót. Ez 2016-ban a kiugró külkereskedelmi aktívum ellenére, az EU-források csökkenő beáramlása következtében 7,5 milliárd euró körülire mérséklődhetett. 2017-ben viszont a külkereskedelmi aktívum némi csökkenése ellenére, az EU-támogatások újraindulása következtében 8 milliárd euróra növekedhet, ami a GDP arányában stagnálást jelent (6,7 százalék). A külföldi tőke nettó beáramlása tavaly lendületet kapott, ez az idén enyhébb mértékben folytatódhat.

A statisztikai adatok 2017–2018-ban várhatóan kedvezőek lesznek, de *az EU-támogatások 2020 utáni kifutását követő időszakra való felkészülésnek nem látszanak jelei.*